

ĐẠI HỌC DẪN DẮT HỆ SINH THÁI CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA THỦ ĐÔ

👉 NGỌC TRANG

HÀ NỘI ĐANG ĐỨNG TRƯỚC CƠ HỘI TÁI CẤU TRÚC MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN KHI CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA ĐƯỢC XÁC ĐỊNH LÀ MỘT ĐỘNG LỰC TĂNG TRƯỞNG MỚI.

PGS.TS Nguyễn Văn Hiệu, Hiệu trưởng Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật, ĐHQGHN.

PGS.TS Nguyễn Văn Hiệu, Hiệu trưởng Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật, Đại học Quốc gia Hà Nội chia sẻ về vai trò của hệ thống đại học như một thiết chế tri thức góp phần dẫn dắt thành phố sáng tạo; đồng thời đề xuất mô hình kết nối Nhà nước - doanh nghiệp - cộng đồng, trong đó đại học là hạt nhân chuyển hóa tri thức thành các giá trị văn hóa và kinh tế mang bản sắc Việt Nam.

Hà Nội đã gia nhập Mạng lưới các Thành phố Sáng tạo của UNESCO từ năm 2019 và gần đây có thêm những cơ sở chính trị quan trọng như Nghị quyết 80-NQ/TW và Luật Thủ đô 2024. Theo ông, đâu là cơ hội lớn nhất và thách thức căn bản nhất để công nghiệp văn hóa thực sự trở thành động lực tái cấu trúc mô hình phát triển của Thủ đô?

Trong hơn hai thập niên qua, công nghiệp văn hóa và thành phố sáng tạo đã trở thành hướng đi chiến lược của nhiều đô thị trên thế giới nhằm vượt qua giới hạn của mô hình tăng trưởng dựa vào công nghiệp truyền thống và khai thác tài nguyên. Với Việt Nam và Hà Nội, đây không còn là lựa chọn mang tính thử nghiệm, mà đang trở thành định hướng phát triển chính thức, gắn với chiến lược quốc gia, cam kết quốc tế và yêu cầu tái cấu trúc mô hình tăng trưởng đô thị.

Trong những năm vừa qua, Hà Nội đã đạt được những kết quả bước đầu đáng ghi nhận trong lĩnh vực văn hoá: tỉ trọng công nghiệp văn hóa trong GRDP tăng

từ khoảng 3,7% năm 2022 lên gần 5% năm 2025; du lịch duy trì trên 20 triệu lượt khách mỗi năm; nhiều không gian và hoạt động sáng tạo đã hình thành, góp phần làm mới diện mạo đô thị.

Tuy nhiên, kết quả ấy vẫn chưa tương xứng với tiềm năng văn hóa - lịch sử của Thủ đô. Đóng góp của nghệ thuật và các ngành sáng tạo còn khiêm tốn so với những lĩnh vực khác; văn hóa chưa thực sự trở thành lõi giá trị kiến tạo sức hấp dẫn của Hà Nội. Thách thức hiện nay vì thế không phải ở chỗ "làm thêm cái gì", mà ở câu hỏi căn bản hơn: phát triển theo triết lý nào, mô hình nào và dựa trên lực lượng dẫn dắt nào để công nghiệp văn hóa có thể tạo ra chuyển đổi cấu trúc thực sự cho đô thị.

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy không tồn tại một mô hình thành phố sáng tạo phổ quát; mỗi đô thị phải tìm con đường riêng dựa trên bản sắc và điều kiện thể chế của mình. Nhìn từ thực tiễn Hà Nội, ông nhận diện những "điểm nghẽn" nào đang cản trở việc hình thành một hệ sinh thái công nghiệp văn hóa có chiều sâu?

Hà Nội đang bước vào quỹ đạo thành phố sáng tạo trong một hoàn cảnh rất đặc biệt: thành phố đang chuyển dịch trực tiếp từ mô hình đô thị hành chính - văn hóa sang đô thị dịch vụ, tri thức và sáng tạo khi quá trình công nghiệp hóa cổ điển chưa hoàn tất. Sự "nhảy cóc" này mở ra cơ hội lớn, nhưng đòi hỏi năng lực thể chế và điều phối phát triển ở tầm cao hơn.

Từ thực tiễn Thủ đô, tôi cho rằng có bốn điểm nghẽn chính: Thứ nhất, thiếu một triết lý và mô hình tổng thể cho thành phố sáng tạo. Thứ hai, các nguồn lực về di sản, làng nghề, cộng đồng sáng tạo, giáo dục chưa được kết nối thành cấu trúc chung. Thứ ba, nguồn nhân lực

Trong phát biểu chỉ đạo tại Đại hội Đảng bộ thành phố Hà Nội lần thứ XVIII, nhiệm kỳ 2025 - 2030, Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ đạo Đại học quốc gia Hà Nội phải trở thành "cực tri thức" trong tương quan với "cực di sản" của Thủ đô Hà Nội. Điều đó cho thấy Tổng Bí thư đặt kì vọng rất lớn vào ĐHQG Hà Nội trong việc đóng góp cho sự phát triển của Thủ đô.

chưa phù hợp; đào tạo còn đơn ngành, tách rời sáng tạo với quản trị và thị trường, thiếu môi trường thực hành liên ngành. Thứ tư, cơ chế và không gian sáng tạo chưa bền vững; nhiều không gian rời rạc, dễ bị lấn át bởi lợi ích ngắn hạn.

Những điểm nghẽn này cho thấy Hà Nội không thiếu tiềm năng, mà thiếu một thiết chế tri thức đủ mạnh để cùng góp phần dẫn dắt và điều phối quá trình chuyển đổi.

Với vị thế là đại học đa ngành hàng đầu, ĐHQGHN và Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật có thể đóng góp cụ thể ra sao cho Hà Nội trong các lĩnh vực như đào tạo nhân lực sáng tạo liên ngành, cũng như phát triển các mô hình kinh tế văn hóa mới?

Trong phát biểu chỉ đạo tại Đại hội Đảng bộ thành phố Hà Nội lần thứ XVIII, nhiệm kỳ 2025 - 2030, Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ đạo Đại học quốc gia Hà Nội phải trở thành "cực tri thức" trong tương quan với "cực di sản" của Thủ đô Hà Nội. Điều đó cho thấy Tổng Bí thư đặt kì vọng rất lớn vào ĐHQGHN trong việc đóng góp cho sự phát triển của Thủ đô.

Với tư cách là một cơ sở giáo dục đa ngành, đa lĩnh vực, đang

chuyển dịch mạnh sang mô hình đại học nghiên cứu - đổi mới sáng tạo, ĐHQGHN có những điều kiện thực chất để đóng góp trực tiếp cho Hà Nội trong quá trình phát triển công nghiệp văn hóa và xây dựng thành phố sáng tạo.

Thứ nhất, trên nền tảng thế mạnh về khoa học xã hội - nhân văn, di sản và đô thị, ĐHQGHN, trong đó Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật giữ vai trò nòng cốt, có thể tham gia xây dựng triết lý và mô hình phát triển cho thành phố sáng tạo Hà Nội theo hướng “văn hiến - bản sắc - sáng tạo”, dựa trên di sản sống, bảo tồn thích ứng và đồng quản trị.

Thứ hai, nhà trường đào tạo nguồn nhân lực sáng tạo liên ngành, có khả năng làm việc tại giao điểm giữa nghệ thuật - di sản - thiết kế - xã hội, đáp ứng đúng loại hình “tác nhân sáng tạo” mà thành phố sáng tạo cần.

Thứ ba, ĐHQGHN có thể nghiên cứu ứng dụng và tư vấn chính sách về quản trị di sản, công nghiệp văn hóa, giáo dục sáng tạo và phát triển đô thị, giúp thu hẹp khoảng cách giữa tri thức và quyết sách.

Thứ tư, Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật có thể trở thành không gian ươm tạo thực hành sáng tạo, kết nối sinh viên - nghệ sĩ - doanh nghiệp - cộng đồng. Khi khu đô thị Hòa Lạc phát triển thành cực tri thức, nơi đây hoàn toàn có thể là một “phòng thí nghiệm đô thị sống” cho các mô hình mới của Hà Nội.

Trong nhiều năm, phát triển công nghiệp văn hóa ở Việt Nam thường được hình dung theo mô hình “ba nhà” truyền thống: Nhà nước - Doanh nghiệp - Nhà trường, trong đó đại học chủ yếu đảm nhận vai trò đào tạo và nghiên cứu. Theo ông, có cần một quan điểm mới về cấu trúc các chủ thể tham gia công nghiệp văn hóa, và ĐHQGHN cùng Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật nên đóng vai trò như thế nào trong mô hình đó?

Công nghiệp văn hóa đương đại không còn vận hành theo mô hình “ba nhà” thuần túy. Nghị quyết 80-NQ/TW đã mở rộng

cách tiếp cận đối với phát triển văn hóa, trong đó nhấn mạnh vai trò của sự tham gia đa trung tâm, với cộng đồng tham dự trong cả sáng tạo lẫn thụ hưởng văn hóa. Trong bối cảnh đó, mô hình “ba nhà” truyền thống cần được mở rộng thành một cấu trúc linh hoạt hơn, nơi cộng đồng sáng tạo trở thành một trụ cột không thể thiếu của công nghiệp văn hóa.

Đại học, với lợi thế về tri thức, con người và khả năng kết nối, có thể và cần phải giữ vai trò hạt nhân trung gian trong cấu trúc này. Một mặt, đại học là đối tác tin cậy của Nhà nước trong việc nghiên cứu, tham mưu và triển khai các chính sách văn hóa dựa trên cơ sở khoa học và dữ liệu thực chứng. Mặt khác, đại học là không gian thử nghiệm, nơi doanh nghiệp có thể cùng tham gia phát triển sản phẩm, mô hình kinh doanh và nhân lực cho công nghiệp văn hóa.

Điểm đặc biệt là đại học có khả năng vươn tới cộng đồng sáng tạo bao gồm nghệ sĩ độc lập, nhóm sáng tạo trẻ, không gian văn hóa cộng đồng và chính người dân địa phương. Thông qua các chương trình đào tạo mở, dự án học tập gắn với cộng đồng, nghệ sĩ cư trú hay các không gian sáng tạo trong trường, đại học tạo

ra một nền tảng để cộng đồng không chỉ là đối tượng thụ hưởng, mà trở thành chủ thể đồng sáng tạo.

Khi đại học đóng vai trò “hub” kết nối, các nguồn lực vốn phân tán sẽ được tích hợp thành một hệ sinh thái vận hành liên tục. Ở đó, nhà nước định hướng và tạo hành lang chính sách; doanh nghiệp tham gia đầu tư và thương mại hóa; cộng đồng đóng góp năng lượng sáng tạo; còn đại học cung cấp tri thức, nhân lực và năng lực tổ chức. Đây chính là mô hình phát triển công nghiệp văn hóa toàn diện, bền vững mà Nghị quyết 80 hướng tới.

Với tinh thần đó, ĐHQGHN và Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật sẵn sàng nhận trách nhiệm đồng kiến tạo công nghiệp văn hóa Thủ đô, để tri thức và nghệ thuật cùng đánh thức các vỉa tầng văn hóa của Hà Nội, đưa thành phố trở thành trung tâm sáng tạo thực sự của khu vực.

Trân trọng cảm ơn ông!